

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ
УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ
ПІДРОЗДІЛІВ ПРЕВЕНТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Кафедра мовної підготовки

**МОВА І ПРАВО:
ЛІНГВІСТИЧНИЙ АСПЕКТ
РОЗУМІННЯ, ТЛУМАЧЕННЯ ТА
ЗАСТОСУВАННЯ ПРАВА**

**Матеріали міжвузівського
круглого столу з нагоди
Дня української писемності та мови
09 листопада 2022 р.**

**м. Одеса
2022**

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ
ПІДРОЗДІЛІВ ПРЕВЕНТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Кафедра мовної підготовки

**МОВА І ПРАВО:
ЛІНГВІСТИЧНИЙ АСПЕКТ РОЗУМІННЯ,
ТЛУМАЧЕННЯ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ПРАВА**

Матеріали міжвузівського круглого столу
з нагоди Дня української писемності та мови

09 листопада 2022 р.

Одеса – 2022

УДК: 811.161.2:372.461

Міжвузівський круглий стіл «Мова і право: лінгвістичний аспект розуміння, тлумачення та застосування права» (09 листопада 2022 року, Одеса)

Мова і право: лінгвістичний аспект розуміння, тлумачення та застосування права: Матеріали міжвузівського круглого столу з нагоди Дня української писемності та мови (09 листопада 2022 року). Одеса: ОДУВС, 2022. 201 с.

ЗМІСТ

Вітальне слово	6
Грінченко С.Б. Міжкультурна комунікація у сфері професійної діяльності.....	8
Калиновський О. В., Щур С.О. Щодо визначення в кримінальному законодавстві України російськомовної дефініції «вор в законі»	10
Козій О.Б. Засоби експресивного синтаксису у малій прозі У. Фолкнера.....	13
Литвиненко О.О. Формування комунікативних навичок у професійному мовленні студентів та курсантів.....	17
Lisovska A.O. Language culture at a workplace.....	21
Ryzhchenko O.S. Main features of the language of law.....	23
Сабельникова Т.М. Грамотність мовлення як складник позитивного іміджу правника	26
Ситько О.М. Визначення етапів ефективного спілкування – запорука конструктивної комунікації поліцейського з населенням	29
Тягниридно Є.В. Українське красномовство: унікальна сила слова.....	33
Чичян О.О. Culture of professional training.....	36
Шаповаленко Н.М. Диджиталізація юридичної професії.....	39

ПРАЦІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Bakalenko M. Language of Law as a Kind of Literary Language...	42
Баранова С. Основи міжкультурної комунікації при виконанні обов’язків поліцейського.....	44
Белік І. В. Створення прес-релізу для інтернет-ЗМІ.....	47
Berezhnyi A. Social intelligence of police officers in the context of their communicative competence.....	49
Березовська Ю. Міжкультурна комунікація та її значення для професійної діяльності сучасних фахівців	51
Bilova L. Legal linguistics scientific and theoretical principles.....	53
Бровченко В. Антиетикет у сучасному спілкуванні	55
Bubnova I. Legal Aspects of the Ukrainian Language Functioning under the Martial Law.....	58
Виноградов Д. Мова в діяльності юриста	61
Vilkska Y. Public performance	63

Гладкий А. Г. Правова комунікація: аспекти та моделі.....	66
Гонтарук О. І. Українські юридичні терміни в професійному спілкуванні.....	69
Гончаренко Д.С. Мова права як комунікативно-галузева підсистема літературної мови.....	72
Горєва К.О. Роль комунікації у правоохоронних органах.....	75
Гуринович Д. Я. Мовний етикет у сфері ділового спілкування.....	78
Денисюк В.В. Культура фахової мови	80
Дринга Д. Мова і стиль міжнародно-правових документів.....	84
Yefremovskikh Ya. Increasing level of Ukrainians' linguistic self-identification.....	88
Зажерило К. Комунікативна мовленнєва культура в роботі працівників Національної поліції України	90
Земцев Д.Л. Мова права як комунікативно-галузева підсистема літературної мови	93
Зіборов І.С. Юридичний термін як одиниця термінологічної системи права.....	96
Kambur M. Legal English in the professional activity of a law enforcement officer.....	101
Karagutsa A. Intercultural Communication in the Field of Professional Activity	104
Карагуца М.А. Культура фахової мови	106
Корженко О. Екстралінгвальні чинники формування наукового стилю української мови	109
Kushnir D. Culture of Lawyer's Oral Speech.....	113
Лучкіна Ю.В. Мовний етикет як вияв національної культури...116	
Malanich M.M. Current aspects of communicative training of national police of Ukraine employees.....	121
Машталер І. Комунікативні умови професійної взаємодії працівників правоохоронних органів.....	123
Medvedenko O. Translation as a type of intercultural communication.....	126
Машаро О. Юридична термінологія та особливості її перекладу	129
Остроглядова О. Зародження наукових знань на території України	131
Pastukh I.V. Peculiarities of professional language.....	135

Пересулько В.Ю. Невербальні засоби професійного спілкування	138
Підгайна В.В. Культура мовлення курсанта-правоохоронця: очікування / реальність.....	140
Попова О.О. Необхідність міжкультурної комунікації правоохоронних органів для суспільного добробуту.....	144
Псьота С. Комунікативна професійна підготовка майбутніх правоохоронців	147
Ріжко Т. Вивчення державної мови професійного спрямування в закладах вищої освіти правничої сфери	150
Rudenko A. Intercultural communication in the field of lawyer's professional activity.....	153
Русаков В.В., Кравченко М.В. Суржик як явище міжкультурної комунікації у професійній діяльності	156
Severina A. Culture of Professional Language.....	158
Семко У.Р. Мазур Є.О. Culture of Professional Language.....	162
Terenychuk E. The Language of Law as a Communicative-Industry Subsystem of Literary Language.....	164
Трищенко Д.В. Засоби милозвучності української мови.....	167
Тубензеле Н. В. Культура фахового мовлення.....	170
Хілобок Д.Р. Професіоналізми в мовленні майбутнього спеціаліста.....	174
Царюк В.О. Культура усного фахового спілкування	177
Цибуля Н. Комунікаційно-професійна підготовка майбутніх юристів	181
Chernyak V.S. English speaking competence of a lawyer as a priority today.....	185
Chydnovceva E. The importance of switching to the Ukrainian language.....	187
Shvets M.O. English as the main instrument of the Ukrainian law scientist in the conditions of European Union integration.....	189
Шумак І.О. Інтоніяція як важливий елемент усного професійного мовлення.....	192
Yablonovska A.A. Intercultural communication of Ukrainians abroad during the war.....	197

ПРАВОВА КОМУНІКАЦІЯ: АСПЕКТИ ТА МОДЕЛІ

Гладкий А. Г.

здобувач вищої освіти II курсу факультету № 2

Науковий керівник: **Перцева В.А.**

к. філол. н., доцент кафедри українознавства факультету № 2

Харківський національний університету внутрішніх справ

Професійна діяльність правоохоронця спрямована на рішення специфічних завдань й отримання проміжних результатів, які ведуть до досягнення поставленої мети. Такими специфічними діями є:

- робота з правовою інформацією: її відбір, аналіз, переробка й оцінювання;
- ідентифікація й оцінювання правових проблемних ситуацій і використання правових засобів;
- вибір оптимальних варіантів поведінки в межах правових приписів;
- пошук і зберігання інформації, її підготовка та використання;
- ведення переговорів;
- розв'язання конфліктів;
- виконання технічних дій;
- підготовка документів і матеріалів;
- виступи правового змісту;
- управління й контроль.

Усі вказані дії реалізуються в умовах професійного спілкування. Отже, комунікативна складова професійної діяльності правоохоронця набуває особливого значення.

Правова комунікація реалізується у двох аспектах:

- регламентоване (процесуальне) офіційне спілкування як самостійний вид діяльності правоохоронця згідно з передбаченими законом нормами;
- нерегламентоване (непроцесуальне) професійне спілкування як вид професійної діяльності правоохоронця незалежно від його спеціалізації.

Правове спілкування характеризується суворою регламентованістю. Тому у всіх сферах юридичної науки, законотворчості й правозастосуванні мова знаходиться в повній залежності від права, наприклад: прийом заяв у громадян (ст. 40

Конституції України); допит під час попереднього слідства (ст. 225 КПК); допит у суді під час розгляду кримінального впровадження (ст. 225 КПК); судові дебати (ст. 364 КПК); консультація, нотаріальне оформлення правових актів тощо.

Використання мовних засобів (усна або писемна форма, мовні кліше) регламентується нормами закону. Таке спілкування вимагає чіткого наслідування мовних норм, недотримання яких може призвести до правових санкцій.

Нерегламентоване правове спілкування передбачає міжособистісні ділові контакти з різними за своїм статусом особами. Таке спілкування здійснюється у сферах правозастосування (паралельно з регламентованим) і правового виховання. Неоднорідність адресатів (соціальний статус, вік, ментальність, гендерна належність) вимагає вираховування їх соціально-психологічних особливостей, рівня володіння мовою, отже, треба диференціювати вибір відповідних мовних засобів.

Науковці зазначають, що мова учасників спілкування з правоохоронцем часто характеризується стилістичною неорганізованістю, наявністю надлишкової інформації, ненормованістю, містить невербальні засоби спілкування (жести, міміка). Подолання таких комунікативних бар'єрів вимагає від правоохоронця окрім знань закону, ще й відповідної мовленнєвої компетенції:

- уміння налагоджувати контакт із різними групами людей;

- уміння слухати, розуміти й переконувати людину, враховуючи її індивідуально-психологічні особливості;

- уміння швидко аналізувати мову співбесідника для виокремлення важливого й потрібного.

Також правоохоронець стикається з проблемою доступності тлумачення правових норм та інструкцій у процесі нерегламентованого професійного спілкування. Адже необхідно пояснити юридично не підготовленому адресатові певні правові поняття й дії, інтерпретуючи тексти законодавчого й адміністративно-канцелярського підстилів офіційно-ділового стилю. Отже, правоохоронцеві треба вміти формувати висловлювання так званого повсякденно-ділового підстилю, яке буде доступне адресатові за змістом і формою. Не менш важливою складовою професійного спілкування фахівця в галузі права є

етикетна компетентність, адже участь в офіційно-діловому спілкуванні передбачає знання норм службового й загальномовного етикету.

Таким чином, здатність встановлювати міжособистісні контакти з різними учасниками спілкування є елементом комунікативної компетенції правоохоронця, яка значною мірою впливає на ефективність його професійної діяльності. Окрім цього, особливості мовної поведінки правоохоронця безпосередньо пов'язані з його освітою, вихованням, соціальним статусом.

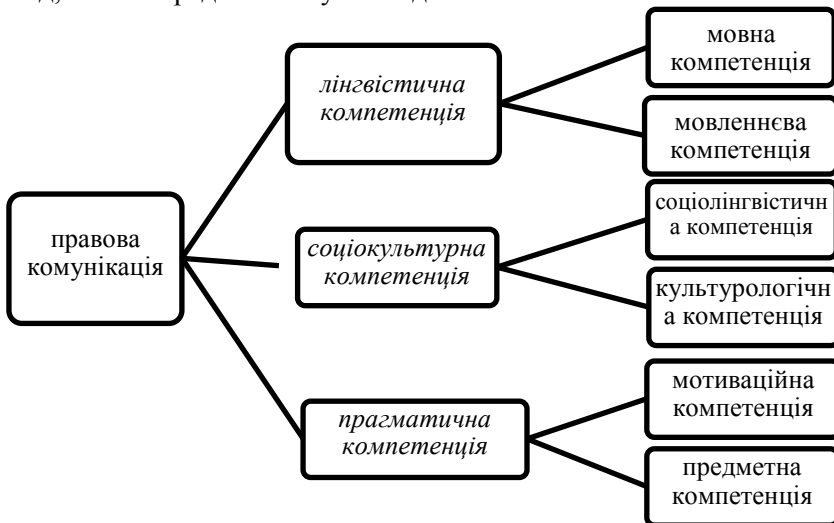
Визначаючи комунікативну діяльність як одну із найважливіших складових професійної компетенції, можна виокремити такі види контактів правоохоронця з іншими фізичними особами з метою здійснення професійних обов'язків, як у межах правової процедури, так і довільно:

разові та постійні;

індивідуальні та колективні;

безпосередні та опосередковані.

Отже, комунікативна складова правової діяльності полягає не лише в процесі обміну й передачі інформації між суб'єктами, що спілкуються, але й в її формуванні, уточненні і навіть у розвитку та вдосконаленні. Модель процесу правової комунікації, на наш погляд, можна представити у вигляді схеми:

Реалізація правової діяльності залежить від рівня правової комунікації, який складається із трьох обов'язкових елементів: лінгвістичної компетенції, соціокультурної компетенції й прагматичної компетенції. Отже, правова комунікація є інтегральним процесом регламентованого й нерегламентованого спілкування в межах юридичної діяльності, спрямованим на рішення специфічних завдань професійної діяльності правоохоронця.

Література

1. Коновалова В. О., Шепітько В. Ю. Юридична психологія : Підручник. Харків : Право, 2008. 240 с.
2. Семеног О. М. Професійна комунікативна підготовка майбутніх юристів: теорія і практика. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2015. 324 с.

УКРАЇНСЬКІ ЮРИДИЧНІ ТЕРМІНИ В ПРОФЕСІЙНОМУ СПІЛКУВАННІ

Гонтарук О. І.

студентка 1 курсу

Науковий керівник: **Шаповаленко Н.М.**

к. філол.н., доцент, доцент кафедри мовної підготовки
Одеський державний університет внутрішніх справ

Юридичний термін — це слово або словосполучення, яке виступає узагальненим найменуванням певного правового поняття або поняття, яке не є правовим, але в результаті функціонування у сфері юриспруденції набуває специфічних значеннєвих відтінків, вводиться в обіг представниками юридичної науки або законодавцем, характеризується емоційною нейтральністю та відносною стійкістю. Юридичний термін є емоційно нейтральним словом чи словосполученням. Основні ознаки терміна, що відрізняють його від загальноновживаних слів — це системність, точність, прагнення до однозначності, відносна незалежність від контексту, наявність дефініцій.

Національна юридична терміносистема співвіднесена з правовою системою України та визначається як субмова, що